

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל

הבונים - התנועה המאוחדת

אחד הקבוצות והקבוצים

כפר הנשיא

דברי הכפר

5.7.57

מס. 41

ר' חמוז, חסי"ז

לילדינו

ד ו ד
ר ו ת י
מ מ ו א ל
ש ד ה

ולהורים

כהגיע למצוות

ברכות!

מדברי חכמים

הרבה מיני גבורה יש אצל האדם; גבור כח, זה שכחו עמו ואינו מתירא מכל בריה. גבור מלחמה, זה שמפיל חתיתו על הכל ויוצא וכוהש עמים וארצות אין מי שיעמוד בפניו. ואולם הגדולה שבגבורות, היא גבורת המלחמה שאדם עושה כיצרו וכוהשו: איזהו גבור? הכובש את יצרו (אבות, ד') ואין אדם נכנס למלחמה זו עד שנעשה כר מצוה. הבן משנעשה בן י"ג שנה; והבח, משנעשה בת שנים עשרה שנה. רצה הכורא שלפני י"ג שנה לכן וי"כ שנה לבת, יצר הרע, הרצון החפשי שבאדם, הוא לכרו יהא שולט באדם. משחגיע למצוות, יצרו הסוב מתעורר והולך, שהוא קבלת עול המצוות וויחור מדעת על הרצון החפשי.

בסוף תקופה חדשה

אלכא דאמת הייתי צריך להתחיל את מאמרי זה בציון שהגענו לפני כמה ימים ליום ההישכחות החשיעי אבל לנוכח רבוי השמחות, שבו התענגנו בחורש האחרון נדחתה חגיגה זו קמעה.

זכינו וחלק מילדינו הגיעו למצוות, ולאו מלתא ווסרתא היא, וכמו שאמרו חז"ל: צריך אדם להספיל בכנו עד שלש עשרה שנה - מכאן ואילך צריך שיאמר: "ברוך שפטרני מענשו של זה!" וקבלת עול המצוות היא גם קבלה לחמיד ולא יוכל לפרוק עול זה מעליו כל ימיו. וראה, ילדים אלו, שרק לפני זמן כה קצר עוד היו פעוטים ותינוקות כבר עומדים על סף הכבדות, סימן לעתיד והמשך המשק. ואם נחשוב בראש שלא רחוק היום ובוגרים אלו יעמדו לפנינו כנערים ומועמדים לחכרות מלאה במשק. ההורים, וגם אנו, הרגישו כבר קצת מהנחת שבגורל ילדים וגם קצת מהצער שביציאת הילדים מתחת כנפי ההורים, בנסותם לעמוד על רגליהם הם.

נוסף לזה התברכנו בחתונה, ושוב הצטמצם עת הרווקים במשק והמסיכה שבה השתתפו עשרות אורחים מבחוץ היתה לחגיגה כללית רבת רושם וזו שנה ראשונה שאנו מנצלים את האפשרויות הטמונות במגרש ובדשא שמאחורי בית הספר הישן לעריכת הנשפים וארוחות המשתפות שלנו.

חברת הילדים שלנו, גם אם היא מתכבדת קבלה בשבועות האחרונות תגבורת רצינית למדי. קודם כל נולדו תאומות, זו הפעם הראשונה, מאז אלפיים שנה, בכפר הנשיא. וגם יתר החברות שומנן הגיע ללדת לא טמנו את ידן בצלחת ואחת מפילי הגיעה לשיא אחר: תינוקת בת 4 1/2 קילו. ראוי רק לציון שבכל הלידות הללו נעזר מקומם של הבנים והילדות שולטות שלטון מוחלט ובלעדי בבית התינוקות החדש.

ואחרון אחרון חביב, זרם העליה למשק נמשך וקלטנו החודש 4 עולות (איפה הבנים?), כחלקן מאנגליה וכחלקן מצפון אפריקה ויש כל הסימנים שארבעתן נקלטו יפה בתוך החברה ומרגישות בבית. נקוה שזרם העליה לא תיפסק וטיוקים בנו דברי הטיור:

"מלאו אסמינו בר,
יקבינו יין;
בתינו הומים מתינוקות
ובהמתינו מורה"

יצחק ע.

מזל טוב

מרים ורחל	להולדת	לאנט וחיים
תמר	"	לגוסטי וג'ו
נאוה	"	לאירית ומשה
דינה	"	לבלנש ורוד

שפע ברכות ורוכ נחת.

.....

להברי ויעל ליום כלולותיהם,

אחולינו לשפע ברכות ואושר.

.....

לחברותינו ברכה ויעל (מגרעין "ה")

ולסוזן וריימונד

ליום עלייתן

ברוכים הבאים - קליטה נוחה ומהירה!

.....

במוכירות

הדרכה בנער: התקיימו מספר ריבונים מקיפים על בעיה השלמה צוות המורים בנוער. בזכור הובטחה עזרה לאריק, במיוחד לאחר שיש אפשרות של הגדלת החברה, לפי הבטחותיו של המפקח של עליה הנער. בסוף הוחלט שמש"ח יכנס להדרכה וימסור את השעות הדרושות, פרט לשלוש שעות שיעבור בענפו, הרפת. ההסדר הזה נעשה בידיעה ברורה שמש"ח מוכרח להמשיך כמרכז הרפת. מאז הוא נכנס כבר בתפקידו החדש והמפקח של עליה הנער אישר גם את החברה כחברה מוכרה (אז הלוט היא הייתה במסגרת "הכשרה צעירה" ללא חשלוט מטעם הסוכנות) והובטח שבתוך חודש ימים יגיעו עוד כעשרים נערים להשלמת החברה.

בארוחיים: המוכירות שמעו דו"ח מקיף מפי סומי על הנעשה בגרעין "איתנים" שבבארוחיים. הוא כעת גמר את התקופה של 6 שבועות ועומדים להחליט על שם של כחורה להחליפו שם. התקבלה הצעה לעשות סדר להביאם להגיגת יום ההתישבות. דו"ח מפורט מסומי יופיע עוד בעלון.

חכנית משק: הוחלט לקיים דיון ראשון וכולל על חכנון יסודי במשק ובכלל זה חכנית המשק לחשי"ח - המוכירות החליטה להקריש יום שלם לדיון הנ"ל בהשתתפות הועדה החקלאית, שמואל ושלום.

העונה הנוערת ככרם: לקראת הכציר שיתחיל כראשית יולי, היה דיון משותף עם ועדת העבודה וסוכס לבקש מהחברים לצמצם עד למכסי-מוס את החופשות ונופש כחודש זה ולדחות את הנסיעות לחוץ לארץ, במידת האפשר, עד לגמר עונה הכציר. וגם צריכים למצא אקונומית זמנית כדי לאפשר לסלמה לעבור באריות.

כריכות וגים: לאחר האחר בכצוע חכנית השווק בקטח המוכירות מיוחנן למסור על חכנית הגדול עד סוף השנה, והוא משר שעות אפשר להגיע לחכנית המקורית עד סוף השנה. התעוררה הבעיה להכניס את השווק עצמו בחקוט הזאת מאחר שהמטלות מתחלקים לפי מפתח מסוים, והוחלט להגיש בקטח מיוחדת עם הסכרת המצב להגדלת מכסתנו בשווק הארצי.

תקציב איטי להורים: היות והמסור לבטוח לאומי התחילה לטלם קצבות וקנה להורים התקיים דיון על הצעה של ועדת החברה לתת תקציב איטי להורים. המוכירות קבלה את הצעה ועדת החברה להקציב להם סכום של 250.- ל"י לשנה אשר יכלול את הסעיפים כגון הלבשה, הנעלה, חופס, וכו'.

נסיעות לחוץ לארץ: היה דיון ראשון על המלצות ועדה החברה לנסיעות לחו"ל בטנה הזאת. כידוע הוקצב למסרה זו סכום של 2,500.- ל"י. היות ואחד מהחברים הזכאים לנסע השנה צריך לנסוע לארה"ב התקציב יספיק לשני חברים בלבד. באותו הדיון הוחלט כבר לגשת לדיון מקיף לחכנית נסיעות כתשי"ח כדי טבהחלת השנה (אוקטובר) נוכל כבר להחליט על הנסיעות, במגמה לבצל את חרטי החורף, וע"י זה להגדיל את מספר הנוסעים. (הכונה היא גם לאלו שבתור וטמקבלים את כרטיסי הנסיעה במחוז). ההמלצות האלו תכאנה לאספה הקרובה לאטור.

גיוסים: בחודש האחרון התקיימו מספר גיוסים במטע להורדת הטויפיים. כרוב המקרים היו אלו גיוסי כוקר, טויתרו על טעת טינה וקמו לקטוף פרי. היה גם צורך בגיוס יום שלם ובאספה שהתקיימה לילה לפני זה הוחלט על זה בחיוס. יט לציין את ההענות המלאה של החברים. אפשר לאמר שלא נערר איט, פרט ליחירי סגולה, מהגיוס הזה שבוצע במצב רוח מרומט ועליז. ההספק היה טוב מאד ועד לצהרים גמרו את כל הקטיף.

בניה ברחק: סוף סוף הגיע היום המקווה לטוכני הרחק להשלמת טכונם. כימים הכאים על החברים טגרים בבתיים אלו, לזוז ולפנות את חריהם, כדי טיוכלו לגשת לעבודה. חומרי הבנין כבר מרובזים במקום ומקווים לגמור את עבודות הבניה במטך כמה שבועות. דבר זה יחסיר בהרבה את מצב הטכונן במשק לחקופה הזאת ולכן הועברו כל הפדעלים של המחלקה לבניה ויתר הקבלנים העוס-קיס בגמר הבנינים בבניה. נאחל שהחברים הגולים יקבלו את יסוריהם באהבה ויכנסו במחרה לטכונם המחודש והמשופץ.

בענפים

בית התנוקות

(מאמר זה מיועד רק לחברות)

לקראת רבוי התנוקות, כן ירבו, עכרנו כאפן זמני לבנין הגנון לשעבר, צריף עץ שלא מתאים במאה האחוים למסרה זו. שיטצו את הבית במקצת וחלקנו אותו לשנים ונכנסנו לשם עם שלוש תנוקות. היחה לנו חכנית להקביל את פני התאומות הראשונות שיצרו במשק, וכעת יש לנו שם שמונה תנוקות (כולן בנות), בשני חורים.

המתפרה שוכנת לעת עתה כחלק השני של הבנין ונקוה שעד ללידות הבאות נהיה כבר בבית התנוקות החוש (בית כולל כעתיד היוהר רחוק) שעומדים לבמור. אנו עומדים לפני "מחזור" חדש בחודשים אוגוסט - ספטמבר (3). החברות די מרוצות

מהסורים הומניים, במיוחד שהן יודעות שזה לא ימשיך הרבה זמן.

הסורים בחוץ, הם בכלל לא על הגובה וגם לעובדים יותר קשה מכבידת תלונות הקורם, וגם מקשה מאד על שומרת הלילה שצריכה לשמור על שני כחים כבת אחת. מיכל

זהו

הרהורים לחגיגת בר-מצוה בכפר הנשיא.

זהו חג גדול; חג חדש הוספנו לביתנו; חג שמציין שלב חדש בחיינו. הערב נפגשה החברה בפגישה חדשה עם הילד המתבגר. הערב הופיע הילד לא כפרס אלמוני של חברת-הילדים הגדולה אלא כאישיות עצמאית ומקורית. זאת למעשה הפעם הראשונה שהילד מתמודד עם משימה שאנחנו הסלנו עליו. הילד בגיל זה סובל רבות ממצבי רוח וחוסר בטחון. הוא זקוק, מטבעו, למבצעים מוצלחים. חברת הילדים עומדת כמבתן לא פעם, אמנם לא רק הילד כפרס. דומני שמוטב מדי פעם בפעם לחזק את האגו () של הילד הקבוצי. כך יכול חג בר-מצוה לשמש כמקור עזר וכמבתן לילד המתבגר. הילד שעמד במבחנו זה, יסיק בודאי את המסקנה, שבכוא המועד יוכל לעמוד גם במבחנים רציניים יותר.

כימינו - אנו אין מעמד הבר-מצוה מציין עדיין סוף דרך או מעבר לחברה המבוגרת. אירבא - זהו תחנת ביניים כלכך בדרך להתבגרות מלאה ומושלמת.

.....

חג זה מסמל גם שלב מסוים בהתמודדות משקנו עם בעיה חנוך ילדינו.

לפני כ-7 שנים הגיעו הילדים הראשונים לבית ספרנו כדי להשלים קבוצה בת 2 ילדים (1) היינו יכולים להסתפק במתח מעט. אמנם אחרת עשינו! פתחנו את חורינו רחב-רחב, והבאנו את הארץ לביתנו.

מוקדם עדיין לפסוק על גורל אותה הקבוצה, אך לא שמנו את מאמצינו על קרן הצבי. אם נדבר היום על עתיד בית-ספרנו, נוכל לזכור הלכה למעשה לפי אותן השנים שקיים בית-הספר בכפר הנשיא. בנוסף לתרומה הצנועה שילדים אלו חרמו לתרבות משקנו בהתמודדות עם קבוצה זו גם נוספו לנו כוחות חדשים בשרה חנוכנו.

אמנם שתי כיתות עוד זקוקות להשלמה ולשלמות - וירינו עדיין נסויות

.....

זהו חג עליז ואף עצוב להורים: הילד אינו ילד עוד, הילד לנער היה. הוא כבר משכמו ומעלה גבוה מהוריו וקשה, לפרקים, להיבדע אליו.

אנחנו, המבוגרים, רואים דרכינו בהשוואה עם סביבתנו. הגיעם של ילדינו לגיל המצוות מעיד, איפא, על הזקנותנו, אך לא סגי בזה. אם חיי הילד משמשים כשיו אספקלריה לחיינו-אנו, אז יש באושר ילדינו ובהצלחתם לא מעט כדי לחזק וותנו לקראת העתיד.

טכס העליה למצוות מבוסס על פרשת השבוע "בחוקותי". יש בפרשה זו משהו מן המאלף. כל חברה אנושית זקוקה לחוקה; למנהגים ודפוסיים קבועים. גם הילד המתבגר זקוק לקביעות מסוימת, לחוקים שלפיהם הוא מורד את חייו. אי-אפשר לחנך ילד לקראת חלל ריק. עם חג הבר-מצוה חרל המשק כולו מלהיות משק: צעיר. הילד ישפוט אותנו בהשגינו ולא לפי רוחנו בלבד.

.....

משמעות מיוחדת טמונה בחג זה עבור המורה. הגיעה העת לפרידה מסוימת, עוד מעט יצא להשתלמות מורים. קשים הם חשבונות הנפש ורבים הם הפקפוקים. האם מותר היה? ואם כן? אולי מן המותר לספר פה ספור קצר. -

מורה אחד נשלח הרחק - הרחק למען שישכנע את הקניבילים (אוכלי בשר-אדם) לחזול ממנהגם האכזרי. רבות פעל המורה וקולו נשמע מהשכם בבוקר עד מאוחר באפילה. הוא הפציר, הוא נאט והטיף מוסר - אך הקניבילים המשיכו בורכס. המורה גרם להם בסוף למוסר כליות והם החליטו לאכול אותו ברוכ פאר. בחג תבא בלאו את כרסם אמו ושמן לא נותר ממנו. אמנם, כשרו היה כה ספוג מוסר עד כי קלקל לקניבילים את הקיבה. מאז והלאה חזלו מלאכול בשר אדם והמורה מלא את משימתו.

.....

החגיגה התקיימה על המושבה שליד בית-הספר הישן. במרכזו עץ-תות. הילדים נסעו איתו, שחזה חולה טפלו בו, תמכו בו, השקאותו וגזמוהו. הרבה צרות גרם לבו העץ הזה, אך היום הוא מוסיף לנו כלי ופרי.

וכמו העץ - הילד; שבוא יבוא היום וגם האילן הזה יתן פרי ואנו נשב בצלו.

משק הילדים

החנוך הקבוצי הטיל על עצמו תפקידים רבים וכבדים, במסגרת להכין לחיי קבוצ יור שני - צאצאי המקום ויורטיו. ברור הדבר שעצם היומו והצדקתו של הקבוצ יעמדו בספק, אם צאצאי הקבוצ לא יהיו לבושאי רעיונו, ולא ימשיכו במסלול אבותיהם. על הבטחת "הירושה" הזאת יכולים להטפיע הרבה גורמים, לסוכה וגם לרעה - ביניהם בית ההורים, החברה המבוגרת, הסביבה והאווירה הכללית במשק. אבל בכדי להגשים את הרעיון הזה של המשק עומדים לרשותנו כלים חזקים למדי - הם המוסדות של החנוך המשותף. את הכלים האלה אנו יכולים ליצור לפי הבנתנו ובעזרתם אנו מנסים לעצב את רמות הילד הקבוצי החולך בעקבות אביו ואמו.

בית הספר בתור מוסד השכלתי מנסה להקנות יריעות וערכים הנחוצים לכל ילד בכל דור, בתוספת צביון ברור על רקע קבוצי; חיי חברה הילדים, מטרות להכין את הצעירים לחיי חברה מבוגרת; ועבודתם של הילדים כאה בכדי להקנות הרגלים, יריעות מקצועיות וערכים בעבודה - שהיא יסוד קיומנו.

אם כי חשוב לשקל ולנחח ככל עת, את הצלחתו של החנוך המשותף בכללו, אני רוצה כאן ליחד את הדבור על תפקידי העבודה בחנוך הילדים. מחשבים הראשונות של בית הספר, הילד מכיר את העבודה, קודם בצורה קלה בגון תורבוניות בבית, וגם בהתעסקות בפנה ירק על יד בית הילדים, לפרקי זמן קצרים מאד. בכחות הנמוכות ההתעסקות בפנה הירק נהונה תחת ההדרכה הישירה של המורה, וחודר לפעמים מהווה כאלו חלק אנרגי של הלמודים. אבל בכחות מה' עד י' אנו מוצאים ברוב מבריע של המשקים בכל הזרמים, משק ילדים, הסיבה החינוכית היא, שהילד בשנות עבודתם הראשונות, אינם כשלים עדיין לעבוד עם המבוגרים במשק הגדול, בגלל קצב העבודה שם, וגם בגלל צורתה; שהילדים צריכים לעבוד תחת ההשגחה של חבר מבוגר שהוא אינו מורה אלא חבר לאו דווקא קטור ברטה החנוך; שהילדים צריכים לפעמים לנצל את משק בית הספר למטרות למודיות; שמשקם זה צריך להיות מפעל משותף של חברת הילדים בעל חשיבות כלכית לגבי הקופה של החברה.

ילדים אינם באים לעבודה כאל דבר טבעי. הם מוכרחים ללמוד איך לעבוד, וכולנו יודעים שלא מעט הם המקרים, שילדים מאד מתקשים בדבר הזה. אין להתפלא על כך; ואין הילדים מסוגלים להתמודד עם עובדים מבוגרים, או לעמד תחת לחץ המרצתם הרגשנית והעצבנית לפעמים. הם זקוקים לחבר בעל נסיון חקלאי מסוים, בעל נסיון חנוכיות ומעורבות, שכא אליהם בחיבה כסמל העבודה והחנוך לעבודה. בלי הצמדת חבר כזה אי אפשר לקיים משק בית-ספר.

הגודל של משק הילדים היא דבר גמיש מאד. חשוב רק שהוא ימצא קרוב מאד לבית הספר, בכדי לאפשר גם הסתכלות חסירה וגם גישה מחירה; חשוב שיהיה בו מספר גדולים רב ביותר; וחשוב שטמחו יהיה כזה, שכל הילדים יוכלו לעבוד בו לעתים מסוימות, בלי לאמר כזה שיום-יום יעברו בו כולם או אפילו רובם.

העקר שלכל חניך בית-הספר היה יד במשקו, וקול בקביעת צורתו ועבודתו. מרכז משק הילדים, החבר המבוגר, לעבר בו יום-יום כמשך אותו השעות שבהן עובדים ילדים (מכמות שונות); והשוכו הזה, בשחוף המורים והמספלות, צריך ליעץ לחברת הילדים בישיבותיה, איך למצא במשקם את הבטוי החולט והמעשי לחכמיותה.

אין משק בית-ספר יכול להתפרך לאחר הענפים של המשק המבוגר, על פי הדוגמא של משקים בודדים, שבהם הילדים מחזיקים את גן הירק למשל. אבל יש לתת ככל זאת למשק בית-הספר במים כלכלי מוצק, בכדי לספק למשק הגדול מצרכי אכל מסוימים, וליצור הרגשה של עצמאות כלכלית ידועה בחברת הילדים. הנה אחרי כל אסוף מקב-לים הילדים מכוס כסף בעד מכירת התוצרת, ועליהם להחליט לאיזו מטרות להוציא את הכסף הזה. הנה הילדים רואים תמורה בעד עבודתם, ויכולים להסיק מהחליך היצירה הזאת מסקנות ממשיות מאד.

מלבד זה, החכמית של בית-הספר כלמודי הטבע צריכה לקנות לתלמידים יריעות עצמאיות החקלאיים השונים. לצערנו, אין מוצאים רוב הגדולים האלה אצלנו במשק הגדול, ולכן יש למצא מקום לגדולים האלה במשק בית-הספר. על ילדי כפר הנשיא להכיר את העבכניה!

ישנם משקים מסוימים אשר בהם מתקשים מאד למצא בענפים הקיימים מספיק מקומות עבודה בשביל הילדים. פה נעשית לפעמים העבודה מגוחכת, ונוצרות בעיות חמורות באד לגבי יחס הילדים לעבודה. אז הפתרון היחיד הוא להקים משק ילדים. המפעל הזה מספק תעסוקה חנוכית וחשובה לילדים בין גיל 9 - 14 בערך, ההולמת בריוק את צרכיהם. יש בכל זאת, בכחות ז - ה, לשמור על מספר מקומות מסוים במשק המבוגר, ומכחה י' ומעלה הילדים כבר לא מתעניינים במשק בית הספק והם פונים בעצמם למשק הגדול המספק להם אפשרויות רבות יותר. משק בית-ספר בא ללוות שלב מסוים בהתפתחות הילד הלומד לעבוד; אחרי סיום השלב הזה הוא איננו ריאלי בשבילו; אבל במקומו, ולגבי החנוך בגיל מסוים, הוא תנאי בלי יעבר בכל בית-ספר קבוצי.